

POVZETEK

Podjetje CINKARNA Metalurško-kemična industrija Celje, d.d. (v nadaljevanju: "Cinkarna" ali "stranka") je pri podjetju URS naročilo izvedbo I. faze skrbne okoljske presoje (v nadaljevanju: »presoja«) dveh lokacij podjetja Cinkarna, in sicer v Celju in Mozirju (Slovenija).

Za presojo je bil dogovorjen prag bistvenosti v znesku 100.000 EUR na posamezno ugotovitev.

Predmetno besedilo je povzetek, v katerem so opisana ključna dejstva opravljene presoje. Za več informacij stopite v stik z Upravo Cinkarne v Celju, kjer lahko pregledate celotno poročilo.

Opis lokacije

Lokacija se nahaja v industrijski coni mesta Celje, približno 80 km severovzhodno od Ljubljane, ki je glavno mesto Slovenije. Naslov je Kidričeva 26, SI-3001 Celje, Slovenija.

Lokacija leži na površini 46,4 ha, od česar je približno 10,3 ha pozidanega območja in 12,6 ha betoniranih zunanjih območij okoli stavb, ki se uporabljajo kot prometna območja in parkirišča. Vsi obrati na lokaciji, vključno z zemljiščem, so v 100-odstotni lasti Cinkarne.

Poleg glavne lokacije v Celju ima Cinkarna še dve odlagališči odpadkov. Odlagališče Bukovžlak se nahaja 1,2 km od glavne lokacije, njegova skupna površina pa meri približno 36 ha. Odlagališče je v lasti Mestne občine Celje, vendar z njim upravlja Cinkarna. Odlagališče Za Travnik se nahaja 2,1 km vzhodno od glavne lokacije, njegova skupna površina pa meri približno 50,6 ha. Cinkarna je lastnik in upravljavec tega mokrega odlagališča.

Lokacija Cinkarne Celje je organizirana kot večnamenski proizvodni obrat. Glavna dejavnost je proizvodnja titanovega dioksida, poleg tega pa se proizvaja tudi žvepova kislina. Že od ustanovitve se obrat ukvarja s predelavo cinka in proizvodnjo titancinkovih proizvodov, med drugim: pločevine, žice, anod in zlitin. Cinkarna je prav tako proizvajalec grafičnih materialov, vključno z ofset tiskarskimi ploščami, ofset in flekso tiskarskimi barvami ter različnimi kemikalijami, ki se uporabljajo v grafični industriji. En del lokacije je organiziran za pripravo ter prepakiranje agrokemičnih proizvodov. Na lokaciji se nahaja tudi proizvodnja gradbenih materialov, vključno z malto, ometi, estrihi, itd. Cinkarna se ukvarja tudi s predelavo fluoriranih polimerov (PTFE, FEP, PFA, PVDF, ECTFE) in elastomerov ter z gumiranjem kovinskih delov z vulkaniziranimi gumenimi oblogami.

Status dovoljenj

Obrat ima veljavno okoljevarstveno dovoljenje z dne 28.10.2010, ki velja za poslovanje Cinkarne v Celju, vključno s proizvodnim obratom ter obema odlagališčema. Okoljevarstveno dovoljenje sta izdala Ministrstvo za okolje in prostor ter Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO) v skladu s slovenskim Zakonom o varstvu okolja (ZVO-1) ter Direktivo IPPC (Direktiva 2008/1/ES).

Ključne ugotovitve

Ugotovljena so bila naslednja bistvena okoljska tveganja:

- S ciljem zmanjšati emisije v zrak ter vonj iz proizvodnje H₂SO₄, Cinkarna načrtuje namestitve čistilne naprave na jame za taljenje elementarnega žvepla. Stroški namestitve tega sistema so ocenjeni na 120.000 EUR. Ocena je realna.
- Za znižanje emisije delcev v zunanji zrak, Uprava načrtuje nadgradnjo trenutne opreme. Stroški so ocenjeni na 240.000 EUR, kar se zdi realno.
- Nova evropska okoljska direktiva (EID) lahko v prihodnje zahteva dodatne tehnične ukrepe za zmanjševanje emisij v izpušnih odpadnih voda v površinske vode.
- V zvezi z ravnanjem z odpadki v proizvodnem obratu ni bilo opredeljenih nobenih neskladnosti.
Neskladnosti so ugotovljene v zvezi z odlagališčema Bukovžlak in Za Travnik. Po podatkih Uprave Cinkarne se strošek za sanacijo odlagališča Bukovžlak, ki se je uporabljal za odlaganje trdnih odpadkov, ocenjuje na 5 milijonov evrov, strošek za zagotavljanje stabilnosti nasipa na odlagališču Za Travnik pa se ocenjuje na 7 milijonov evrov.
- Predvideni strošek pravilne odstranitve in končnega odlaganja 30.000 m² azbesta oz. materialov, ki vsebujejo azbest, iz obrata znaša 450.000 EUR.
- Morebitnih odgovornosti, povezanih z nekdanjim obratom v mestu Celje, ki je bil podarjen Mestni občini Celje (1995), ne moremo popolnoma izključiti, vendar trenutno to ocenjujemo kot majhno tveganje. Kontaktne osebe iz Cinkarne povedo, da Cinkarna ni prejela nobene uradne zahteve za dodatne preglede ali sanacijo, odkar je bila lokacija prenesena na novega lastnika.
- Uprava ocenjuje, da strošek prevoza in zažiga nizko radioaktivnih odpadkov v eni od EU držav ter skladiščenje radioaktivnih ostankov v Sloveniji znaša 5 milijonov EUR. V primeru da se obrat v prihodnosti zapre, Uprava predvideva dodatne stroške v višini približno 7,5 mil. EUR za recikliranje približno 600 ton odpadnega železa in radioaktivnih gumenih oblog z nizko radioaktivnostjo v ZDA.

Ugotovljena so bile naslednja tveganja v zvezi s prstjo in podzemno vodo:

- Na podlagi prejetih informacij lahko sklepamo, da je vrhnja plast prsti na območju Cinkarne kontaminirana s težkimi kovinami. Nikoli pa ni bil opravljen pregled, ki bi ocenil okoljsko stanje globljih plasti prsti in podzemne vode. URS zato predlaga raziskavo teh območij, da se opredeli morebiten vpliv na zemljo po globini, podzemno vodo in da se določi področje kontaminacije. Pri pregledu naj se naredijo kontrolne vrtine, ki bodo omogočile jemanje vzorcev zemlje in podtalnice. URS ocenjuje, da bi strošek za takšno raziskavo znašal 100.000 – 150.000 EUR.

Na lokaciji smo kot posledica sedanjih in preteklih aktivnosti prepoznali naslednja potencialno problematična področja (PPP):

- Podzemni skladiščni rezervoarji v proizvodni enoti za grafične materiale – območje v osrednjem severnem predelu obrata. Ob proizvodni stavbi se nahaja 15 na pol v zemljo zakopanih rezervoarjev (20 m³ in 30 m³), ki se uporabljajo za organska topila, kot so olje, lahko aromatično olje, izopropanol, etilacetat, itd. To območje je opredeljeno kot PPP zaradi dolge industrijske rabe.
- Podzemni cevovod, ki služi za transport rdeče sadre (RCGIPS) iz proizvodnega obrata na odlagališča. Cevovod je star in mestoma oslabiljen, kar lahko ima za posledico puščanje sadre ter lokalno kontaminacijo prsti in podzemne vode. Cevovod poteka pod zemljišči, ki niso v lasti podjetja, zato lahko v primeru izlivov pride tudi do odškodninskih zahtevkov.
- Območje metalurškega obrata. V preteklosti so se na tej lokaciji uporabljale znatne količine olj in maziv, kar je potencialno lahko povzročilo vpliv na prst in podzemno vodo, zato je to območje opredeljeno kot PPP.
- Morebitnih odgovornosti, povezanih z nekdanjim obratom v mestu Celje, ki je bil podarjen Mestni občini Celje (1995), se ne more izključiti. Ker pa zemljišče ni v lasti Cinkarne, je tveganje ocenjeno kot manjše. Za razjasnitev svetujemo pravni nasvet. Kontaktne osebe na lokaciji zatrjujejo, da Cinkarna ni prejela nikakršnih zahtev za dodatne preglede ali sanacijo, odkar je bila lokacija podarjena.

Podjetje je na lokaciji oziroma v bližini lokacij trenutnih/preteklih dejavnosti zabeležilo naslednje dogodke oziroma vire vplivov na okolje:

- Puščanje cevovoda za vračanje izcednih vod iz odlagališča nenevarnih odpadkov Bukovžlak v nevtralizacijski proces v obratu za proizvodnjo TiO₂, ki so se odrazili v minimalnem vplivu na prst.
- Puščanje cevovoda za črpanje rdeče sadre na odlagališče Za Travnik, z manjšim vplivom na prst in vodo.
- Zaradi poškodovanega nasipa na odlagališču Bukovžlak je prišlo do nenadzorovanega uhajanja rdeče sadre in piritnih ogorkov skozi odvodni kanal nasipa. Kot sanacijski ukrep je bil v odvodni kanal vbrizgan beton. Izliv je vplival na prst in podzemno vodo. Ustrezni organi so seznanjeni s tem dogodkom. Sanacijski ukrepi niso bili zahtevani in niso predvideni.
- Izluževanje piritnih ogorkov iz odlagališča nenevarnih odpadkov Bukovžlak ter visokih pregrad Bukovžlak in Za Travnik. Izcedne vode iz odlagališča za nenevarne odpadke Bukovžlak se deloma zbirajo s pomočjo drenažnega sistema in črpajo v čistilno napravo. Preostali del izcednih vod na obeh lokacijah (Bukovžlak in Za Travnik) bi lahko dosegel podzemno vodo in vplival na kakovost bližnjih vodotokov.

- Izlitje žveplove kisline iz poškodovanega cevovoda, ki povezuje obrat za proizvodnjo žveplove kisline z obratom za proizvodnjo TiO₂.
- Iztekanje natrijevega hipoklorita iz obrata za proizvodnjo barijevega sulfida.